

SUROVINA, VÝROBEK, NEBO SLUŽBA?

- 1) Zařad'te každou položku do jedné ze tří kategorií - přírodní zdroj (P), výrobek (V) a služba (S).

CESTA HROMADNOU DOPRAVOU
BETONOVÝ PANEL
MASÁŽ
KAKAO
ČOKOLÁDA
PALIVOVÉ DŘÍVÍ

VÝUKA VE ŠKOLE
OBSLUHA V RESTAURACI
KABEL NABÍJEČKY
STŘÍHÁNÍ VLASŮ U KADEŘNÍKA
PITNÁ VODA Z KOHOUTKU
ZÁJEZD S CESTOVNÍ KANCELÁŘÍ

ROPA
BENZÍN
DOPLŇKY STRAVY/LÉKY
LOGO A GRAFICKÝ VIZUÁL MÉ NOVÉ FIRMY
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ

Hospodářství - získávání surovin, výroba a služby

Výroba a služby představují z ekonomického pohledu nabídku, tedy to, co je později spotřebováváno. Všechny činnosti, které jsou s výrobou a poskytováním služeb spjaty, označujeme jako **ekonomické činnosti**. Tyto činnosti tvoří společně se spotřebou hybnou sílu ekonomiky, tedy národního hospodářství.

Ekonomické činnosti se dělí na tzv. sektory. V základním rozdělení máme **tři sektory** - primér, sekundér a terciér.

Primér zahrnuje prvotní získání určitých materiálů a surovin. Patří pod něj zemědělství a rybolov, lesnictví a těžba surovin.

Sekundér zpracovává a využívá zdroje vytvořené primérem. Jeho součástí je výroba a rozvod elektřiny a tepla, zpracovatelský průmysl a stavebnictví. **Terciérní sektor** je tzv. obslužný. Znamená to, že nevytváří hmotné výrobky, ale poskytuje služby, které jsou určeny jednak přímo ke spotřebě, nebo podporují primér a sekundér. Pokud byste někdy slyšeli o tzv. kvartérním či kvintérním sektoru, jedná se o činnosti spojené s vědou a výzkumem, respektive s rozhodovacími pravomocemi. Jsou však součástí tří základních sektorů.

- 2) Ujasněte si nové pojmy:

HOSPODÁŘSTVÍ = _____

Primér, sekundér a terciér jsou tři _____ ekonomiky.

- 3) S pomocí textu doplňte každé pole v tabulce, ve které si roztřídíte jednotlivé hospodářské sektory:

primér		
	výroba a rozvod elektřiny a tepla	služby, které jsou přímo ke spotřebě
těžba surovin		

- 4) Ke každé profesi přiřad'te označení I, II, nebo III podle sektoru hospodářství, do kterého patří.

UČITEL
OBRÁBĚČ KOVŮ
PILOT LETADLA
INŽENÝR POZEMNÍCH STAVEB
FARMÁŘ
STROJÍRENSKÝ TECHNOLOG
ZPĚVÁK
VÝROBCE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

OPRAVÁŘ OBUVI
PROGRAMÁTOR VÝUKOVÉHO SW
RECEPČNÍ V HOTELU
LÉKAŘ
KONSTRUKTÉR KLIMATIZACE
PRÁVNÍK
HOSTINSKÝ
DŘEVORUBEC

ŘIDIČ AUTOBUSU
MASÉRKA
SVÁŘEČ
RYBÁŘ
REHABILITAČNÍ SESTRA
BIOCHEMIK
TESAŘ
ŠVADLENA

- Podle zaměstnanosti v sektorech hospodářství znázorníte vyspělost zemí. Pomohou vám k tomu data, trojúhelníkový graf a několik jednoduchých kroků.

Data - kolik lidí pracuje v jednotlivých sektorech?

Podíl pracujících v hospodářských sektorech ve vybraných zemích (2025; podle worldbank.org)			
	Pracující v priméru (%)	Pracující v sekundéru (%)	Pracující v terciéru (%)
Afghánistán	52	19	29
Česko	3	35	62
Čína	22	32	46
Egypt	18	29	53
Francie	2	19	79
Jižní Súdán	62	13	25
Kanada	1	19	80
Mali	63	8	29
Pobřeží slonoviny	46	14	40
Spojené království	1	16	83
Srbsko	18	27	55
Turecko	14	27	59

Graf - tři sektory, jeden bod

- KROK 1:** Nejprve si označte tři strany - osy grafu - jednotlivými sektory. Začněte zprava a pokračujte po směru hodinových ručiček. Pravou šikmou stranu označte I (primér), dolní stranu II (sekundér) a levou šikmou stranu III (terciér).

Jak dostat data z tabulky do grafu? Jednoduše tím, že v něm vyznačíte bod reprezentující určitou zemi.

- KROK 2:** Jak je již zřejmé - každý vrchol trojúhelníku představuje 100 % jednoho sektoru. Najděte v tabulce hodnotu prvního sektoru pro Česko. Vyznačte tužkou linii, která začíná na ose priméru téměř vpravo dole (na příslušném místě mezi 0 a 10 %) a ved'te ji rovnoběžně s následující (tedy dolní) stranou.

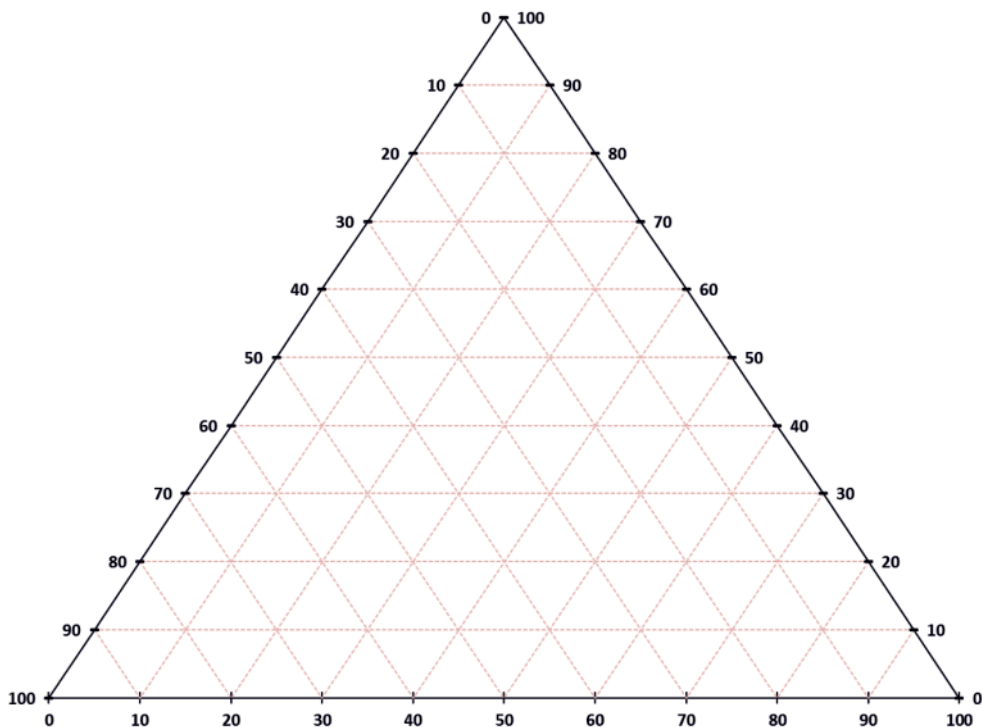
- KROK 3:** Totéž udělejte pro druhý sektor - sekundér (35 %). Najděte kótu 35 na dolní ose a vyneste ji do grafu linií rovnoběžnou s následující (tedy levou) stranou. Tam, kde se čáry pro obě hodnoty protnou, leží bod představující Česko.

- KROK 4:** Ve skutečnosti stačí určit dvě hodnoty. Třetí už je automaticky daná, protože $100 - \text{primér} - \text{sekundér} = \text{terciér}$. Pro kontrolu však zbývající údaj (terciér - 62 %) můžete zanést stejným způsobem jako předchozí dva. Linie od kóty 62 by tak měla opět protnout bod symbolizující Česko.

- KROK 5:** Česko je tak v grafu znázorněné. Pro pořádek k bodu připište označení země - tedy Česko. Počátečními písmeny nebo zažítými mezinárodními zkratkami můžete označit i další země. Ty vyznačte do grafu stejným způsobem.

SUROVINA, VÝROBEK, NEBO SLUŽBA? - POROVNEJTE JEDNOTLIVÉ ZEMĚ

■ Co prozradí poloha bodů v grafu? Po zakreslení všech zemí zakroužkujte tři shluky zemí, označte je A, B, C. Nemusí jít o přesné hranice - hledejte skupiny bodů, které jsou si navzájem podobné.

■ Popište každou skupinu zakroužkováním v tabulce:

skupina	Primér	Sekundér	Terciér
A	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký
B	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký
C	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký	nízký / střední / vysoký

■ Co by podle struktury zaměstnanosti mohlo být typické pro ekonomiku těchto zemí?

Skupina ____ (velká většina pracujících ve službách; malý podíl zemědělství; relativně malý podíl průmyslu)
Co to říká o ekonomice těchto zemí?

Skupina ____ (významný průmysl; zemědělství už není dominantní; služby jsou významné, ale ještě nepřevažují tak výrazně)
Co to říká o ekonomice těchto zemí?

Skupina ____ (velká část obyvatel pracuje v zemědělství; služby mají menší podíl; průmysl je relativně malý)
Co to říká o ekonomice těchto zemí?

■ Nyní pojmenujte skupiny:

____ ekonomicky vyspělé země
____ rozvíjející se / průmyslové země
____ země s nízkou ekonomickou úrovní

■ Dokončete větu: „Trojúhelníkový graf nám může o ekonomice země prozradit, že...“